

I detta nummer av KLIFF-nytt vill vi annonsera kommande digitala parallella frukostseminarier, ny filosofie doktor, CPUP-dagarna, nya publikationer, universitetskurser samt tipsa om Darts digitala studiebesök och lunchföreläsningar!

Dags för digitala frukostseminarier!

Foto: Nur Sezen, Pexels.com

Måndagen den 21 november 2022 kl. 8:30-9:15 är det dags för KLIFF:s uppskattade frukostseminarier!

Det blir tre parallella teman som syftar till att informera medarbetare om pågående kliniskt forsknings- och utvecklingsarbete och inspirera till att kanske själv ta steget till liknande arbete. Under seminarierna kommer det dels ges presentationer från FoU-verksamma personer inom KLIFF:s olika verksamheter, dels ges utrymme för frågor, dialog och reflektioner.

De tre parallella temana är:

Insatser riktade mot föräldrar där logoped Josefin Hansson berättar om projektet Komlgång online och psykolog Christos Kolovos berättar om hur en kort utbildningsintervention påverkar stress och psykiskt välbefinnande hos föräldrar.

Nya bedömningsinstrument i den kliniska verktygslådan där logoped Agneta Rubensson och fysioterapeut Anja Sundemo berättar om översättningen av två nya bedömningsinstrument, ett som testar språkförståelse hos personer med svår dysartri eller verbal apraxi och ett som skattar motorisk funktion i vardagliga aktiviteter.

Två perspektiv på kognitiva funktionsnedsättningar där logoped Jenny Samuelsson berättar om projektet KomLoss om digitala hjälpmedel för att utveckla läsförmåga och psykolog Jonas Gillenstrand berättar om kognitiva funktioner och beteende hos patienter med Duchennes muskeldystrofi.

[Länk till programmet](#)

Skicka din anmälan via e-post till kristin.edbom@vgregion.se och meddela vilket av temaseminarier du vill delta i. Du kommer därefter att få en Teams-länk till seminariet. Sista anmälningssdag 2022-11-16.

Förbered en god dryck och något att tugga på om du så vill, så har vi detta digitala frukostseminarium ihop, fast på distans!

Varmt välkomna!

KLIFF-rådet genom Ellen Backman
E-post: ellen.backman@regionhalland.se

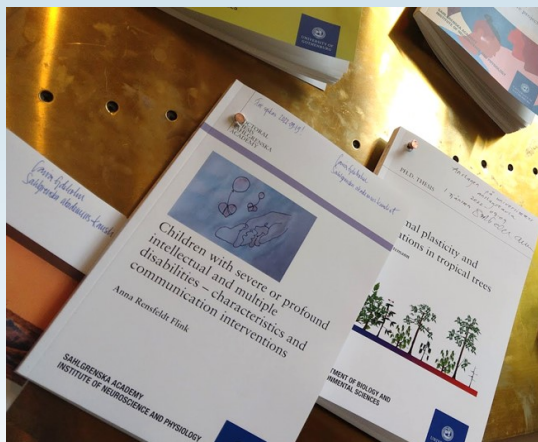
Ny filosofie doktor

Anna Rensfeldt Flink
Med dr, logoped, FoU-handläggare
Habilitering & Hälsa

Barn med flerfunktionsnedsättning (FFN) har en kombination svår eller grav intellektuell funktionsnedsättning och omfattande rörelsehinder. Dessutom är det vanligt med andra svårigheter som komplicerar vardagsfungerandet, såsom till exempel nedsatt syn/hörsel eller svårbehandlad epilepsi. När det gäller kommunikationen, så kan barn med FFN förväntas kommunicera på en mycket tidig utvecklingsnivå med utebliven/mycket begränsad språkförståelse och individspecifika och ibland inkonsekventa, kommunikativa signaler. De är därför beroende av stödjande och lyhörda kommunikationspartners för att kommunikationen ska fungera. Interventionsforskning som rör kommunikationsinterventioner riktade till den specifika målgruppen är ytterst begränsad och i synnerhet då det gäller interventioner som inkluderar föräldrar och/eller implementeras i hemmiljö.

Avhandlingen baserades på fyra delstudier som gemensamt syftade till att bidra med kunskap om barn/ungdomar med FFN och deras kommunikation: dels mångfalden av funktionsnedsättningar och problem som potentiellt påverkar kommunikationen (studie 1), dels utfall, erfarenhet och praxis när det gäller kommunikationsinterventioner som fokuserar på partnerresponsivitet och/eller alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) (studie 2–4). Studie 1 undersökte samtidig förekomst av svårigheter inom motorik, sensorik, epilepsi och autism i ett populationsbaserat urval av barn med svår/grav intellektuell funktionsnedsättning. I studie 2 och 3 fokuserades särskilt erfarenheter och möjliga effekter av interventionen Komlgång: ett interventionspaket som ges i grupp till föräldrar till barn med kommunikations-svårigheter och som lär ut responsiva kommunikationsstrategier, miljömodifierande kommunikationsstrategier samt multimodal AKK. I studie 4 utforskades logopeders erfarenheter och praxis då det gäller AKK-implementering med målgruppen.

Resultaten visar bland annat att FFN skulle kunna beskrivas som svår/grav IF med ett adderat spektrum av ytterligare svårigheter/funktionsnedsättningar, där autism/drag av autism är en av potentiella svårigheter. Interventionen Komlgång var mycket uppskattad av föräldrar till barn med FFN. Ett fördjupat lärande om kommunikation och kommunikationsstöd uppfattades som meningsfullt och bidrog för många till självupplevda förändringar i hur de kommunicerade med sina barn. Vidare bidrog lärandet till en ökad medvetenhet om värdet av den kommunikativa anpassning som de redan gjorde. Observerad och analyserad föräldrabarnkommunikation i studie 3 visade dock inte på förändrade kommunikationsmönster mellan föräldrar och barn (med tillämpade instrument). Resultaten från studie 4 visade att logopeder inom svensk barn- och ungdomshabilitering i princip alltid erbjuder AKK-intervention till barn/unga med FFN, men att det finns en stor variation då det gäller val av AKK-metoder och -redskap. Kliniska val vid implementering baseras framförallt på logopedernas egna, kliniska erfarenheter. Det finns behov av att logopederna informeras i högre grad av relevant, tillgänglig forskning samt blir mer medvetna om var forskningsstöd saknas. Det finns också ett stort behov av interventionsstudier som utvärderar de AKK-metoder och -redskap som (baserat på klinisk erfarenhet) implementeras med målgruppen.

Avhandlingen försvarades den 21 oktober och opponent var professor Bea Maes från KU Leuven i Belgien.

Länk till avhandlingen:

<https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/72058>

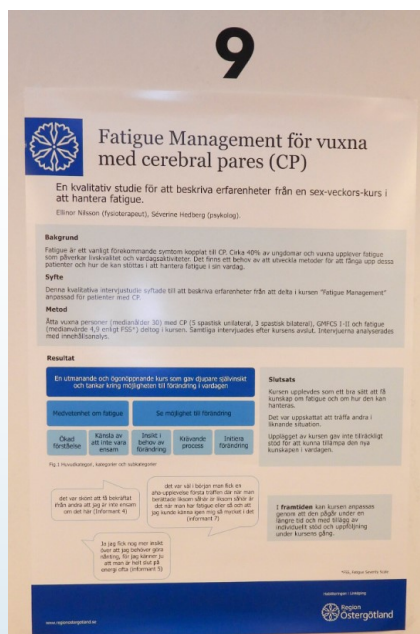
E-post: anna.rensfeldt.flink@vgregion.se

CPUP-dagarna 10-11 oktober 2022

De årliga CPUP-dagarna är nu avklarade med rekordmånga besökare, 640 personer. Trevligt att få träffas live igen!

Det var intressanta dagar med möjlighet att få ta del av senaste forskning, nya metoder och erfarenhetsutbyte på många olika plan. Det var ett brett program med plenum-föreläsare, parallella sessioner och diskussioner för många olika professioner; logoped, psykologer, arbets-terapeuter, fysioterapeuter, ortoped, ortopedingenjörer, handkirurger, neurologer, chefer mm och såklart brukarna själva som blir fler och fler på dessa dagar vilket uppskattas och är viktigt.

På konferensen valdes bästa postern ut. Pristagare blev Ellinor Nilsson, fysioterapeut och Séverine Hedberg, psykolog, från habiliteringen i Linköping med postern "Fatigue Management för vuxna med cerebral pares (CP)" Fatigue är ett vanligt förekommande symptom till CP och visade hur en specifik kurs kunde ge deltagarna

djupare självinsikt och tankar till förändring i vardagen och känslan av att inte vara ensam om sin upplevelse.

Dagarna inleddes med ett mycket uppskattat och tankeväckande framförande av Linnea Gunneflo, som själv har en cerebral pares, med titeln: Mina utmaningar på vägen till att bli socionom. Hon berättade om hur svårt och psykiskt påfrestande det kan vara att studera. Det finns fortfarande fördomar om funktionshindrade t.o.m. på våra utbildningar och praktiker. Hennes uppsats kommer läggas upp CPUP:s hemsida.

Nästa dag inleddes med logoped Lindsay Penningtons föreläsning om vikten av att tidigt initiera sociala interaktioner genom kommunikation. Det är lätt att barn bara svarar på våra frågor och hon menar att vi behöver underlätta för att barnen själva ska ställa frågorna för att bli mer delaktiga i sin sociala interaktion.

Hur det se ut för vuxna med CP idag pratade Elisabet Rodby Bousquet om. Vi ser att det finns ökade fysiska svårigheter inom många områden och mycket smärta samt även en stor del mental ohälsa. Mer kunskap behövs.

En spännande föreläsning handlade om CP-klassifikation i CPUP med hjälp av AI (Artificiell Intelligens) av Philippe Wagner. Han menar att vi kan lära en dator att klassificera en stor andel barn med korrekta subdiagnoser med hjälp av den data som är insamlade i registret. Det skulle då bli lättare att prioritera insatser, kunna göra mer epidemiologiska studier och validera redan existerande diagnoser.

Kate Himmelmann och Helena Magnusson pratade om diagnostik och tidiga åtgärder vid CP, vad vi kan eller borde kunna göra redan innan barnen kommer till habiliteringen.

Och mycket mycket mer.... gå in på cpup.se så finns det tillgång till flera av föreläsarnas presentationer.

Författat av:
Susanne
Nicklasson

Foton: CPUP:s hemsida

E-post: susanne.nicklasson@regionhalland.se

Nya publikationer

Barbro Lindquist
och Marie
Peny-Dahlstrand

*Barbro Lindquist, med dr, psykolog,
specialist i neuropsykologi
Habiliteringen Halmstad (pensionerad)
CVI-utredningsteamet Sahlgrenska*

*Marie Penny-Dahlstrand, docent,
specialistarbetsterapeut
Regionhabiliteringen SU (pensionerad)
Sahlgrenska Akademin, Göteborgs universitet*

Kognition vid ryggmärgsbråck och dess konsekvenser i dagligt liv

A scoping review of cognition in spina bifida and its consequences for activity and participation throughout life.

Rapporten **KOGNITION VID RYGGMÄRGSBRÅCK - en kunskapsöversikt** skrevs på uppdrag av Sveriges habiliteringschefer som ett EBH-arbete (Evidensbaserad Habilitering) och färdigställdes 2015. Efter kunskapsspridning i Sverige och flera konferenser, workshops och annan medverkan i Europa och USA framkom ett behov av och en efterfrågan på en artikel på engelska. Vi beslöt då att göra en mer omfattande review och utökade artikelsökningen från 2000-2013 till 2000-2018. Resultaten från databassökningen i ämnet ryggmärgsbråck och kognition resulterade i 92 evidensgranskade artiklar och publicerades som en review i Acta Paediatrica i september 2022.

Resultaten från granskningen avseende konsekvenser för dagligt liv och inlärning kategoriserades enligt ICF:s klassifikation av "aktivitet och delaktighet" för att underlätta en bred, vardagsnära förståelse av den karakteristiska kognitiva profilen vid ryggmärgsbråck. Även om cirka 70% av barn och vuxna har normala eller subnormala begåvningsförutsättningar, förekommer hos alla svårigheter i någon mån inom områdena kommunikation, minne, visuell perception, uppmärksamhet och exekutiv förmåga. Detta påverkar utveckling, inlärning och alla aktiviteter i dagligt liv. De exekutiva problemen befanns ha störst inverkan, till och med i större utsträckning än den motoriska funktionsnedsättningen.

Det är viktigt att personer med ryggmärgsbråck, familj, nätverk och vårdgivare har kunskap om problemen för att förstå, bemöta, stötta och kompensera i livets olika skeden. Gruppen personer med ryggmärgsbråck är liten och det är vårt ansvar inom habiliteringen att sprida denna kunskap och hjälpa till att möjliggöra förutsättningar för ett bra liv med delaktighet i samhället.

Referenser:

Barbro Lindquist, Helén Jacobsson, Margareta Strinnholm, Marie Penny-Dahlstrand. A scoping review of cognition in spina bifida and its consequences for activity and participation throughout life. Acta Paediatr. 2022 Sep;111(9):1682-1694

[Kognition vid ryggmärgsbråck – en kunskapsöversikt | Föreningen Habilitering i Sverige](#)

[Lättläst information om kognition vid ryggmärgsbråck – en kunskapsöversikt – MMCUP](#)

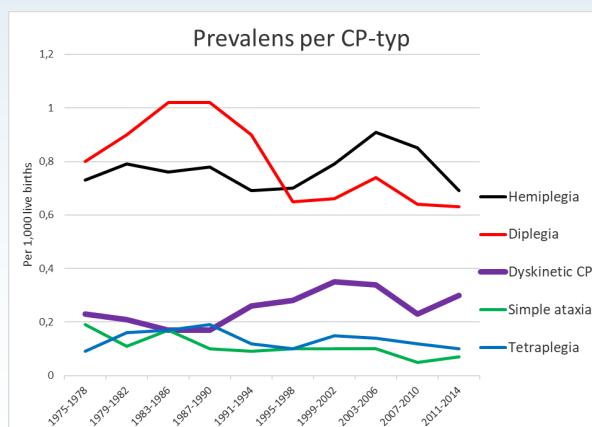
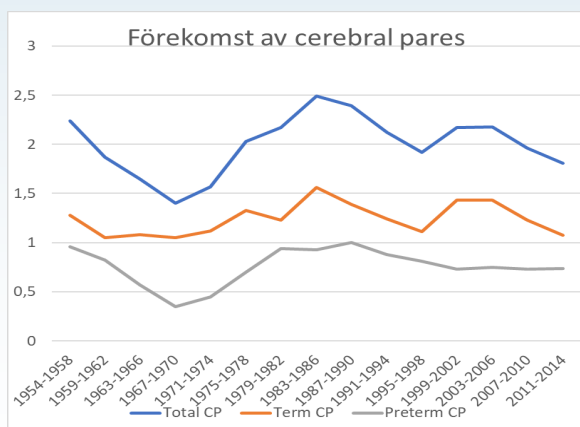
Kontakt:

E-post: barbro.lindquist@vgregion.se

E-post: marie.peny-dahlstrand@neuro.gu.se

Förekomsten av cerebral pares i Västsverige och världen

Nyligen publicerades den trettonde rapporten från Västsvenska CP-panoramastudien. I denna ingår alla barn med CP som är boende i Västra Götaland, Halland och Jönköpings län och födda i Sverige. Den visade att förekomsten (prevalensen) har minskat till 1,81 per 1000 levande födda barn. Detta berodde på att färre fullgångna barn har cerebral pares (CP). CP-typen hemiplegi hade minskat signifikant. Vi såg fler barn med dyskinetisk CP, men de hade på gruppnivå en mindre svår funktionsnedsättning än tidigare. Den vanligaste bakgrunden var skador i hjärnans vita substans, en skada som uppkommer i början av sista tredjedelen av graviditeten, och typisk för förtidigt födda barn framför allt.

Himmelmann K, Pålman M. The panorama of cerebral palsy in Sweden part XIII shows declining prevalence in birth-years 2011-2014. *Acta Paediatr.* 2022 Sep 25. doi: 10.1111/apa.16548. Epub ahead of print. MID: 36153696.

Vi har också gjort en global studie av förekomsten av CP, där data från 41 regioner i 27 länder på fem kontinenter analyserades. Även här såg vi en minskande förekomst, och för höginkomstländer var den samlade prevalensen 1.6/1000 levande födda. Detta innebär en 25-procentig minskning sedan mitten av 90-talet. I låg- och medelinkomstländer finns ett mindre säkert underlag, även om allt fler CP-register startas, till exempel i Bangladesh, Ghana, Vietnam och Surinam. I dessa länder skattades prevalensen dubbelt så hög, till 3-4/1000 levande födda.

McIntyre S, Goldsmith S, Webb A, Ehlinger V, Hollung SJ, McConnell K, Arnaud C, Smithers-Sheedy H, Oskoui M, Khandaker G, Himmelmann K; Global CP Prevalence Group*. Global prevalence of cerebral palsy: A systematic analysis. *Dev Med Child Neurol.* 2022 Aug 11. doi: 10.1111/dmcn.15346. Epub ahead of print. PMID: 35952356.

Dessa prevalensstudier presenterades på årets CPUP-dagar, tillsammans med andra nyheter inom CP-forskningen, till exempel inom genetik och hjärnabbildning med MR. Vi hade också en session om intratekal baklofenbehandling och andra tonusminskande behandlingar, som belyste skillnader och likheter mellan olika delar av landet, samt hur vi kan utvärdera effekten av våra behandlingar (se presentationer på CPUP:s hemsida).

Kontakt: E-post: kate.himmelmann@vgregion.se

Arbetsterapi/Logopedi och habilitering med inriktning mot barn och ungdom, ARB015/LO2022, Göteborgs universitet

Under hösten 2022 startade kursen Arbetsterapi/Logopedi och habilitering med inriktning mot barn och ungdom på Göteborgs universitet. Det är en kurs på avancerad nivå för examinerade logopeder och arbetsterapeuter.

Under kursen har deltagarna fått möjlighet att reflektera kring val och värderingar av olika arbetsmodeller inom de båda professionerna utifrån evidens och klinisk bedömning relaterad till barnens eller ungdomarnas samt närståendes behov. Deltagarna har problematiserat och diskuterat kring egna och andra yrkesgruppers förhållningssätt och perspektiv inom habilitering, samt över den egna terapeutiska rollen. Inbjudna forskare har berättat om sina erfarenheter inom habiliteringsforskning. Deltagarna har också haft möjlighet att välja ett eget ämne utifrån relevans för sina verksamhetsområden som en avslutande kursuppgift. Kursen omfattar 7.5 poäng och kan ingå i examen på magister- eller masternivå i arbetsterapi eller logopedi.

Kursen är ett resultat av ett samarbete mellan Arbetsterapeutprogrammet och Logopedprogrammet. Kursansvariga är Git Lidman och Åsa Fyrberg. Git är universitetslektor och forskare vid Sahlgrenska Akademin inom Göteborgs universitet. Git är medicine doktor sedan 2018 och specialist i arbetsterapi inom Habilitering & Funktionshinderomsorg.

Åsa har en bakgrund som klinisk utredare och behandlare av kommunikationsstörningar hos barn och unga med funktionsvariationer. Hon är specialist i logopedi och filosofie doktor i kognitionsvetenskap. Åsa är anställd vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg sedan 1998 och adjungerad lektor i logopedi vid Göteborgs universitet.

Kursen hade 105 sökande till 22 platser och en väntelista för dem som inte fick plats vid detta tillfälle så vi hoppas få återkomma med en repetition av kursen inom snar framtid!

Git Lidman

E-post: git.lidman@gu.se

Åsa Fyrberg

E-post: asa.fyrberg@vgregion.se

Specialistkompetenskurs för läkare - samarbete mellan Habilitering & Hälsa och Göteborgs universitet

Nu har en SK-kurs, specialistkompetenskurs, för blivande specialister i rehabiliteringsmedicin och allmänmedicin genomförts i Göteborg. Habilitering & Hälsa höll i kursen i samarbete med Neurovetenskapliga institutionen på Göteborgs universitet.

30 blivande specialister från hela landet fick lyssna till föreläsare från Habilitering & Hälsa, Neuromuskulärt centrum, DART och Centrum för sällsynta diagnoser, möta en person med egen erfarenhet av funktionsnedsättning men även bidra själva i falldiskussioner och reflektioner kring habiliteringens roll och funktioner i olika delar av landet.

Matilda Utter, överläkare och medicinsk rådgivare för habilitering vuxen, Habilitering & Hälsa var en av värdarna för kursen.

Citat från en av kursdeltagarna:

"Ju fler läkarkollegor som kan något om habilitering, ju bättre för alla personer i våra målgrupper runt om i landet."

Matilda Utter

E-post: matilda.utter@vgregion.se

Dart erbjuder digitala studiebesök och lunchföreläsningar!

Är du nyfiken på Darts verksamhet? Vill du veta mer om kommunikation och vad som är viktigt för att skapa ökad kommunikativ tillgänglighet? I höst kör vi både digitala studiebesök och digitala lunchföreläsningar, båda utan kostnad!

Digitala studiebesök

Studiebesöket innefattar en timmes inspirerande föreläsning om kommunikation och kommunikationsstöd.

Ingen föranmälan behövs. På vår webbplats hittar du alla tider för hösten 2022 och våren 2023 samt länkarna till varje tillfälle. Välkommen!

<https://www.vgregion.se/ov/dart/dart/studiebesok/>

Digitala lunchföreläsningar

Med jämna mellanrum arrangerar vi kostnadsfria digitala lunchföreläsningar där vi pratar om ett intressant ämne inom området alternativ och kompletterande kommunikation (AKK).

Ingen föranmälan behövs. På vår webbplats hittar du alla tider och ämnen för hösten 2022 samt länkarna till varje tillfälle. Välkommen!

<https://www.vgregion.se/ov/dart/dart/lunchforelasningar/>

Margret Buchholz

E-post: margret.buchholz@vgregion.se

Digitala parallella frukostseminarer 21 november 2022 kl. 8:30-9:15

Frukostseminarierna kommer att vara indelade i tre olika teman:

- ◆ Tema 1 – Insatser riktade mot föräldrar
- ◆ Tema 2 – Nya bedömningsinstrument i den kliniska verktygslådan
- ◆ Tema 3 – Två perspektiv på kognitiva funktionsnedsättningar

[Länk till program och anmälan](#)

Digitalt KLIFF-seminarium 26 maj 2023– save the date

- ◆ Tema: "Måltid och ätande" och "Rörelse och aktivitet"

Mer information kommer i nästa KLIFF-nytt och information kommer att läggas upp KLIFF:s hemsida:

[KLIFF - klinisk forskning om funktionsnedsättning](#)

Aktuella nationella och internationella konferenser 2023

- ◆ IPBIS - International Paediatric Brain Injury Society 29 mars-1 april, 2023, [läs mer](#)
- ◆ ESSENCE, Early Symptomatic Syndromes Eliciting Neurodevelopmental Clinical Examinations, 3-5 april 2023
- ◆ EACD - European Academy of Childhood Disability 24-27 maj 2023, [läs mer](#)
- ◆ IASSIDD - International Association for the Scientific Study of Intellectual and Developmental Disabilities, 31 juli—3 augusti 2023, [läs mer](#)
- ◆ AACPDM - American Academy for Cerebral Palsy and Developmental Medicine 10-13 september 2023, [läs mer](#)
- ◆ ESMAC - European Society of Movement Analysis in Adults and Children 18-23 september 2023, [läs mer](#)
- ◆ WMS - World Muscle Society, 3-7 oktober, [läs mer](#)
- ◆ CPUP-dagar—troligen oktober 2023, [läs mer](#)

Aktuella KLIFF-representanter

- ◆ **Regionhabiliteringen**
[Kate Himmelmann](#), docent, universitetssjukhusöverläkare
- ◆ **DART**
[Margret Buchholz](#), med dr, specialist i arbetsterapi och överarbetsterapeut
- ◆ **Habilitering & Hälsa**
[Arve Opheim](#), med dr, forskningsledare
[Anna Rensfeldt Flink](#), med dr, leg logoped, FoU-handläggare
- ◆ **Region Halland**
[Ellen Backman](#), fil dr, specialistlogoped
[Susanne Nicklasson](#), leg arbetsterapeut

 Vill du prenumerera på KLIFF-nytt?

[Anmäl/avanmäl dig här](#)

alternativt
scanna QR-kod

Administration:

- ◆ Kristin Edbom
Regionhabiliteringen
E-post: kristin.edbom@vgregion.se

KLIFF, *Klinisk Forskning om Funktionsnedsättning*, är en forsknings- och utvecklingsgrupp i samverkan mellan Habilitering & Hälsa i VGR, habiliteringen i Region Halland, Dart kommunikations och dataresurscenter och Regionhabiliteringen, Sahlgrenska Universitetssjukhuset. KLIFF har som mål att bidra till ökad kunskap kring patientgrupper med medfödd eller i barndomen förvärvad neurologisk funktionsnedsättning, utgöra en arena för samverkan vad gäller FoU över verksamhetsgränser, sprida kunskap i våra verksamheter om forskningsfrågor och forskningsresultat samt stimulera till FoU-aktiviteter inom och mellan verksamheter och förvaltningar. KLIFF-nytt ges ut två gånger om året, maj och november.